

İKT406U-AVRUPA BİRLİĞİ VE TÜRKİYE İLİŞKİLERİ

Ünite 6: Avrupa Birliği'nde Kişilerin Serbest Dolaşımı ve Türk Vatandaşlarına Getirilen Kısıtlamalar

Giriş

Avrupa Ekonomik Topluluğunu oluşturan Roma Anlaşması'nın, ortak bir pazar kurulmasını kolaylaştırmak amacıyla "üye ülkeler arasında malların, işçilerin, (kişilerin) hizmetlerin ve sermayenin serbest dolaşımının önündeki engellerin kaldırılmasını" hükme bağlayan 3/C maddesi sebebiyle, AB'ye sonradan katılacak olan ülkelerle müzakere başlıklarının ilk dördü, bu dört temel özgürlüğe ilişkindir.

Avrupa Birliği'nde Kişilerin Serbest Dolaşımı

Roma Anlaşması, (Md: 48-51) istihdam, ücret ve istihdam şartlarında üye ülkeler işçileri arasında milliyete dayalı her türlü ayrımcılığın ortadan kaldırılması ilkesine dayanır.

Avrupa Birliği'nde işçilerin serbest dolaşımı, iç pazarın dayandığı dört temel serbestiden birisidir.

Serbest dolaşım, açık işlere başvuru hakkı, iş bulabilmek için Topluluk içinde seyahat hakkı, işin yapıldığı ülkede oturma (ikamet) hakkı ve işin sona ermesinden sonra veya emeklilik halinde o ülkede oturma hakkıdır.

İşçilerin bir üye ülkede istihdam edildikten sonra o ülkede kalma (ikamet) hakkı çalışma süresi ile sınırlı değildir.

AB ülkelerinde ikamet ve çalışma hakkı; malların, sermayenin, hizmetlerin ve kişilerin serbest dolaşımının mevcut olduğu Avrupa Tek Pazarı'nın temel unsuru olarak, kişilerin iş imkânlarını geliştirmesine ve işverenlerin ihtiyaç duyduğu kişileri işe almasına izin verir.

Avrupa bütünleşmesinin ilk döneminde serbest dolaşım hakkı, ekonomik olarak aktif kişilerle (işçiler, meslek sahipleri ve hizmet arz edenler) sınırlı tutulmuştur. Daha sonraki aşamada, yer değiştirme gerekçeleri ne olursa olsun, bütün Avrupa Birliği vatandaşlarını kapsayacak şekilde genişletilmiştir.

Serbest dolaşım ile ilgili mevzuat, mesleki niteliklerin tanınması, vatandaş hakları, işçilerin serbest dolaşımı ve sosyal güvenlik politikalarının koordinasyonuna ilişkin hükümler içerdiğinden, bu alandaki düzenlemeler hizmetlerin ve sermayenin serbest dolaşımına ilişkin mevzuatın yanında, sosyal politika, istihdam, adalet ve iç işleriyle ilgili mevzuatla da ilişkilidir.

15 Ekim 1968 tarihli ve 1612/68 sayılı Konsey Tüzüğü ayrıntılı olarak, öncelikle üye devletlerin vatandaşlarının başka bir üye devletin topraklarında ve bu ülke vatandaşlarının tabi olduğu şartlarda, istihdam edilmiş kişi olarak faaliyette bulunma ve bunu sürdürme hakkını onaylamaktadır.

Tüzük, işçiler ve işverenler herhangi bir ayrımcılık sonucunu doğurmayacak sözleşmeleri yapıp ve uygulayabilecekleri hükümleri içermektedir. Yapılacak görevin niteliği sebebiyle gerekli olan dil bilgisi için istisna hükmü içermektedir. Dil şartının ilgili iş için makul ve zorunlu olması ve diğer üye devletlerden

işçilerin hariç tutulması için bir gerekçe oluşturulmaması gerekmektedir.

ABAD, 1989 yılında verdiği Gnoener Davası ile (C-379/87, ECR (1989) 03967) her türlü dil şartının ayrımcı olmaması ve orantılı olması gerektiğine hükmetmiştir.

Genel kural olarak, bu kişilerin işe alınması, vatandaşlık temelinde ayrımcılık niteliğindeki mesleki veya diğer kriterlere dayandırılmamalıdır. Diğer bir üye ülke vatandaşı olan işçi istihdam şartı bakımından ulusal işçilerden farklı muameleye tabi tutulamaz.

Serbest dolaşım, Topluluk içinde işçilerin istihdam ücret ve çalışma şartları açısından uyrukluğa dayalı ayırım yapılmaksızın bütün üye ülkelerde çalışabilmelerine imkân sağlamaktadır.

612/68 sayılı Tüzük'ün 7'nci maddesi, kalabalık aileler için kamu ulaştırma ücreti indirimini, çocuk yetiştirme ve cenaze yardımını, evli olmayan çiftlerin ikamet iznini, sendika üyeliğinde eşit muamele yapılmasını, AB'li işçinin ulusal işçilere tanınan; üye devletin vatandaşlarına sağladığı sosyal barınma bütün barınma, düşük faizle borçlanma ve ev alma imkânlarından yararlanmasını da kapsamaktadır.

İşçilerin serbest dolaşımı, emek faktörünün herhangi bir engelle karşılaşmadan Avrupa Birliği üyesi ülkelerde serbest dolaşımını ifade etmektedir.

Çalışma hakkı (istihdam) diğer üye ülkelerde; iş arama, bu amaçla ikamet ve kalma, aile üyeleriyle bir araya gelme haklarını içermektedir.

Göçmen işçiler ve ailelerine Avrupa iş gücü piyasalarına erişimi sağlamak amacıyla uygulanmaya başlanan ve zaman içinde AB ülkelerinde yaşayan herkesi kapsayacak şekilde genişletilen serbest dolaşım hakkı, iç sınır kontrollerinin kaldırılmasıyla, kişilere bir üye devlet içinde olduğu gibi Avrupa içinde de serbestçe hareket edebilme, AB ülkesinde okuma, çalışma ya da emekli olmayı mümkün hale getirmiştir. Bu özgürlükler, *Avrupa Vatandaşlığı* ile somutlaştırılmıştır.

Serbest dolaşım hakkı üç temel unsuru içermektedir:

İstihdam İmkânı: AB vatandaşının herhangi bir başka üye devlette iş arama ve istihdam edilme hakkı vardır.

İkamet Hakkı: İşçilerin ev sahibi ülkede ikamet ve ailesinin bu ülkeye getirme hakkı vardır.

Eşit Muamele: Vatandaşlığa dayalı ayrımcılık yasaklanmıştır.

İşçi kavramı, AB'nin kurucu anlaşmalarında tanımlanmamıştır. Divan işçiyi, bulunduğu üye devlette asgari ücret için belirlenmiş minimum seviyenin altında olsa bile bir başkasının yönetimi altında gerçek bir işi yüklenmiş olan ve bunun için kendisine bir ödeme yapılan kişi olarak tanımlamıştır. Levin Davası, C-532/81, ECR (1982) ve Kempf Davası, C-139/85, ECR (1968). Hayatını

İKT406U-AVRUPA BİRLİĞİ VE TÜRKİYE İLİŞKİLERİ

Ünite 6: Avrupa Birliği'nde Kişilerin Serbest Dolaşımı ve Türk Vatandaşlarına Getirilen Kısıtlamalar

kazanmak için çalışanların dışındakiler Topluluk hukuku anlamında işçi değildir (Betray Davası, C-344/87, ECR 1989/01621). Tek sahip konumunda oldukları şirkette yönetici olan kişiler de AB hukuku anlamında işçi değildir. Bunlar, faaliyetlerini bir başkasının emrinde çalışma anlamında yürütmemektedir (Asscher Davası, C-107/94, ECR 1996).

Hayatını kazanmak için çalışanlar dışındakiler ve tek sahip konumunda oldukları şirkette yönetici olan kişiler topluluk hukuku anlamında işçi değildir.

AB hukuku kapsamında sadece AB vatandaşlarına Birlik içerisinde serbestçe dolaşım hakkı verilmiştir. (Awoyemi Davası, C-230/97, ECR 1998). AB Anlaşması,(Maastricht Antlaşması) her Birlik vatandaşının üye devletlerin topraklarında serbestçe dolaşım ve ikamet hakkını, 18'nci maddede düzenlemiştir.

Avrupa Birliği'nde serbest dolaşım kamu düzeni veya kamu sağlığı sebepleriyle sınırlanabilir. Ekonomik olarak aktif olmayan kişilerin ikamet hakkı, konuk oldukları üye devlete yük olmamalarını sağlayacak yeterli kaynaklara sahip olmalarına bağlıdır.

AB vatandaşı olmayanlar, AB vatandaşlarının aile bireyi olmaları durumunda serbest dolaşım hakkına sahiptir.

1612/68 sayılı Tüzük, üye devletlerin vatandaşlarının, başka bir üye devletin topraklarında ve bu ülke vatandaşlarının tabi olduğu şartlarda, istihdam edilmiş kişi olarak faaliyette bulunma hakkını onaylamamaktadır. Tüzük aynı zamanda ayrımcılık yapılmamasına ilişkin hükümler de içermektedir. İşçiler ve işverenler bir ayrımcılık sonucunu doğurmayacak sözleşmeleri yapabilmekte ve uygulayabilmektedir.

Adalet Divanı, her türlü dil şartının ayrımcı olmaması gerektiğine karar vermiştir. (Groener Davası, C-379/87, ECR 1989). Dil şartı, ilgili iş için makul ve zorunlu olması ve diğer üye devletlerde işçilerin hariç tutulması için bir gerekçe oluşturmamalıdır.

İşçinin aile bireylerinin milliyetleri ne olursa olsun başka üye ülkede yerleşme hakları vardır. Bu kişiler, o ülke topraklarında istihdam edilen bir kişi olarak faaliyet sürdürme hakkına, çocukları da o ülkenin genel eğitim, çiraklık eğitimi ve mesleki eğitim kurslarına o ülke vatandaşlarıyla eşit şartlarda kabul edilme hakkına sahiptirler.

1612/68 sayılı Tüzük, ikametne bakılmaksızın Topluluk işçilerinin üye ülkelerin çalışma müdürlüklerine başvurmadan iş bulabilmelerini sağlamak amacıyla Topluluk işçileri için çalışma izni kartı yerine bir AT Kimlik Kartı verilmesini öngörmüştür.

Topluluk içinde tek bir iş gücü piyasasının oluşturulması ile bütün AB vatandaşları aynı statü ile aynı iş fırsatına sahip olmuşlar, bu durum aktif ve dinamik bir iş piyasasının doğmasını sağlamıştır. İç sınır kontrollerinin kaldırılmasıyla kişiler bir üye devlet içinde serbestçe

hareket edebilmektedir. Bu sayede başka bir AB ülkesinde okumak, çalışmak ya da emekli olmak mümkün olmuştur.

Avrupa Vatandaşlığı ve Serbest Dolaşım

AB vatandaşlığı üye ülke vatandaşlarına;

- Serbest dolaşım ve ikamet hakkı,
- Yerel seçimlerde olduğu gibi Avrupa Parlamentosunda seçilme ve oy kullanma hakkı,
- Kendi ülkesinin temsil edilmediği üçüncü ülkelerde bulunan diğer AB üyesi ülkenin temsilciliğinde yararlanma hakkı,
- Avrupa Komisyonuna şikâyet hakkı, Avrupa Parlamentosu ve Ombudsman'a dilekçe hakkı sağlar.

Her birlik vatandaşı, uyruğunda bulunmadığı bir devlette yaşıyorsa, o devletteki belediye seçimlerinde seçme ve seçilme hakkına sahiptir.

Türk Vatandaşlarının Avrupa Birliği'nde Serbest Dolaşımı

Türkiye ile AB arasında kişilerin serbest dolaşımının sağlanması Ankara Anlaşması ile öngörülmüştür.

Ankara Anlaşması ve Katma Protokol, Topluluk ile Türkiye arasında sadece bir gümrük birliğini öngörmemiştir. Malların serbest dolaşımının yanında iş gücü, hizmetler ve sermayenin de serbestliğini amaçlamıştır. Fakat bu üç konudaki hükümler genelde bağlayıcı olmayıp, geleceğe yönelik dilekler niteliğindedir.

1976'daki Ortaklık Konseyi toplantısından önce ortak bir göçmen işçi politikası izlenmesi ve göç sorununa alternatif bulunması konusunda bir tasarı hazırlanmış ve göçmen işçilerin haklarını geliştirici tekliflere yer vermiştir.

Almanya Başbakanı Helmut Kohl, Almanya'daki Türklerin sayısını yarıya indirmeyi hedefleyerek, işçilerin serbest dolaşımına kısıtlamalar getirmiştir. Bu nedenle açılan davalarda Türkler lehine kararlar verilmiştir. Topluluğun serbest dolaşım konusunda yaptığı tekliflerin açık olmadığı gerekçesi ile temel hukuki düzenleme, 20 Aralık 1976 tarih ve 2/76 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı ile yapılmıştır.

• Birinci kademe 4 yıl olarak belirlenmiş ve 1 Aralık 1980 tarihinde sona ermiştir.

• Topluluk içinde 3 yıldır çalışan işçiler, üye devletler işçilerinin öncelikli hakları saklı kalmak şartıyla, aynı meslek faaliyet kolu ile bölgede kayıtlı ve normal şartlarla yapılan işlere girebileceklerdir.

• Topluluk içinde 5 yıldır çalışan işçiler, o ülkedeki tam ücretli işlere serbestçe başvurabileceklerdir.

• İşçilerin aile ve çocukları, buldukları Topluluk ülkesindeki bölgesel eğitim imkânlarından yararlanabileceklerdir.

İKT406U-AVRUPA BİRLİĞİ VE TÜRKİYE İLİŞKİLERİ

Ünite 6: Avrupa Birliği'nde Kişilerin Serbest Dolaşımı ve Türk Vatandaşlarına Getirilen Kısıtlamalar

Türk işçilerinin serbest dolaşım hakkından yararlanabilmelerinin temel şartı, işçi statüsüdür. İkinci şart, işçinin ev sahibi ülkede düzenli iş gücü pazarına dâhil olmasıdır. 1/80 sayılı Ortaklık Konseyi kararına göre;

• İkinci aşama 3 yıl olarak ve 30 Kasım 1983'de sona erecektir.

• Topluluk içinde 3 yıldır çalışan işçiler için 2/76 sayılı Karar'da sağlanan haklar geçerliliğini koruyacak, 5 yıllık çalışma süresi 4 yıla indirilecektir.

• Toplulukta çalışan Türk işçilerinin aile bireylerinden en az 3 yıl Topluluk ülkelerinde oturmuş olanlar, ikinci öncelikle her türlü işe başvurabilecek, 5 yıl oturanlar her çeşit ücretli işe girebileceklerdir.

• Ücret düzeyi ve sosyal haklar bakımından Türk işçileri aleyhine bir farklılık yapılmayacaktır.

• Türk işçi çocukları, buldukları üye ülke çocukları ile eğitim, çiraklık ve mesleki eğitim imkânlarından aynı şekilde yararlanacaklardır.

Türk işçilerinin aileleri ile birleştirilmesiyle ilgili düzenleme üye ülkelerin mevzuatlarına göre yapılacak, bu konudaki genel yaş sınırı 18 olacaktır. Türkiye, kendini üçüncü ülke durumuna getiren bu teklifi reddetmiştir.

Geçiş dönemi beşinci yılda sona erecektir. Herhangi bir ülkenin iş gücü pazarının bozulduğu saptanırsa, mevcut ülkelerin durumunu korumaya yönelik olarak kısıtlamaları yedinci yılın sonuna kadar uzatabilmektedirler.

Türkiye-AB ilişkilerinde serbest dolaşım, Meryem Demirel Kararı'nda da belirtildiği gibi malların serbest dolaşımı gibi değerlendirilmemekte, ikincil bir konumda bulunmaktadır.

Katılım Anlaşmaları'nda Aday Ülkelere Kişilerin Serbest Dolaşımında Tanınan İstisnalar ve Geçiş Dönemleri

Başlangıçta her ülke için mümkün olduğunca bir örnek olması arzu edilen Katılım Anlaşmaları'nda müzakereler sonucunda bir dizi istisna ve özel düzenleme yer almıştır. İstisna ve özel düzenlemeler en fazla çevreye ilişkindir.

Üye ülkeler, katılımcı ülkelere karşı iki yıl süreyle kendi mevzuatlarını uygulamayı sürdürecektir. İki yılın sonunda yapılan değerlendirmede iş gücü piyasasında bozulma ya da bozulma tehdidi varsa süre iki yıl daha uzatılacaktır.

Anlaşma'ya eklenen bir Bildiri ile üye ülkeler yeni üyelere, mevzuat uyumunu hızlandırmak amacıyla, millî mevzuatları altında verdikleri piyasaya giriş hakkını giderek artıracaklarını taahhüt etmişlerdir.

Kişilerin serbest dolaşımı konusunda AB15 (İngiltere, İrlanda ve İsveç hariç), Malta ve Güney Kıbrıs dışında yeni katılan 10 ülkeye kısıtlama getirmiştir.

Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın Türk İşçilerinin Serbest Dolaşımı ile İlgili Olarak Aldığı Önemli Kararlar ile Diğer Mahkeme Kararları

ABAD kararları üye devletlerin yetkilileri ve mahkemeleri için bağlayıcıdır. Ulusal Mahkemeler fiilen AB hukukunun mahkemeleri konumundadırlar. ABAD bu yöntemle en yüksek ve en son yargı mercii olduğu için denetleme ve yorumlamaya en son yetkili otoritedir.

Meryem Demirel Kararı: AB Adalet Divanı'nın Türk işçilerinin serbest dolaşımı ile ilgili olarak aldığı ilk karardır. Türk vatandaşı Meryem Demirel, 1984 yılında Almanya'daki eşinin yanına vize olarak gitmiş vizesinin bitiminde hamileliğini öne sürerek Almanya'da kalmak istemiştir. Alman yetkililer, Demirel'in hamileliğin sonuçlanması ile sınır dışı edilmesini kararlaştırmışlardır. Demirel kararın iptali için başvurmuştur.

Divan, Topluluğun üçüncü bir ülke ile yaptığı bir anlaşma hükmünün doğrudan uygulanabilmesi için, kavramların yanında anlaşma hedef ve amaçlarının açık ve belirli yükümlülükler içermesi gerektiğini belirtmiş, işçilerin serbest dolaşımı ile ilgili Ankara Anlaşması ve Katma Protokol maddelerinin doğrudan uygulanamayacağını karara bağlamıştır.

Salih Sevinçe Kararı: Adalet Divanı, Hollanda'da yaşayan bir Türk işçisinin ikamet izninin bu ülke makamlarınca iptal edilmesi üzerine, konu ile ilgili ikinci önemli kararını almıştır. Hollanda'da çalışan bir Türk'le evlendikten 9ay sonra boşanan Sevinçe'ye aile düzeni bozulduğu oturma izninin uzatılmayacağı bildirilmiştir.

20 Eylül 1990 tarih ve C-192/89 sayılı Karar'ında ABAD, Ortaklık Anlaşması ve Katma Protokol'e ek olarak, Ortaklık Konseyi Kararları'nın da Topluluk hukukunun bir parçası olduğunu belirtmiş ve Ortaklık Konseyi Kararları'nda yorum gerektirmeyecek bir şekilde ifade edilen hükümlerin doğrudan uygulanabilir olduğunu, yeteri kadar açık olmayan hükümlerin Divan tarafından yorumlanacağını kararlaştırmıştır.

Kazım Kuş Kararı: Türk işçilerinin AB üyesi ülkelerde ikamet ve çalışmaları ile ilgili, 16 Aralık 1992 tarihli, C-237/91 sayılı Karar'da, 1/80 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı'na dayanarak AT üyesi bir ülkede yasal olarak bir yıl çalışan bir Türk işçisinin aynı işveren yanında çalışma şartıyla, çalışma izniyle birlikte oturma (ikamet) iznini de uzatırma hakkına sahip olduğu doğrulanmıştır.

Semra Sürül Kararı: 4 Mayıs 1999 tarih ve C-262/96 sayılı Karar'ın da AB ülkelerinde yaşayan Türklere uygulanan ayırimcılığa son verilmesini kararlaştırılarak, ilk defa "muamele eşitliği ilkesi" kararıyla alınan haklar şunlardır:

- Hastalık ve annelik sürelerine dönük yardımlar,
- Sakatlık ve iş göremezliği kaldırmak için yapılan yardımlar,
- Yaşlılık devresinde yapılacak yardımlar,

İKT406U-AVRUPA BİRLİĞİ VE TÜRKİYE İLİŞKİLERİ

Ünite 6: Avrupa Birliği'nde Kişilerin Serbest Dolaşımı ve Türk Vatandaşlarına Getirilen Kısıtlamalar

- Dul ve yetimlere verilen sosyal yardımlar,
- İş kazaları ve meslek hastalıkları için yapılan yardımlar,
- Ölüm durumunda verilen yardımlar
- İşsizlik durumunda yapılan yardımlar ve tanınan haklar,
- Değişik şartlarda sağlanan aile yardımları.

Abdülnasır Savaş: 11 Mayıs 2000 tarih ve C-37/98 sayılı Savaş Kararı'nda, yerleşme hakkı ve hizmetlerin serbest edimine yeni kısıtlamalar konmasını yasaklayan hüküm, doğrudan geçerlidir ve önkoşulsuz uygulanmak zorundadır ve ulusal yasaların üstünde olup, onlarla çatıştığında onları ikame etmektedir

Eren Atabay/ Nadi Şahin Kararı: 21 Ekim 2003 tarih ve C -317/01 ve C -369/01 sayılı karar ile Divan, daha önceki kararları paralelinde ve Türkiye ile imzalanmış Katma Protokol ile OKK'nin geçerliliğini dikkate alarak hakların "geriye doğru kötüleşmemesi ilkesini" (standstill) bir defa daha onaylamıştır.

Veli Tüm/ Mehmet Darı Kararı: ABAD, 20 Eylül 2007 tarih ve C-16/05 sayılı Kararı'nda, Türk vatandaşlarının yerleşme hakkına ilişkin olarak üye ülkeler açısından bağlayıcı olan, geçmiş tarihte kazanılan bir hakkın o tarihten başlamak şartıyla geriye doğru kötüleştirilemeyeceği ilkesini onaylamıştır.

"Katma Protokol'deki geriye dönük kötüleştirme yasağı maddesinin üye bir ülkeyi, sadece ulusal sınırları içinde yaşayan Türk vatandaşlarına daha ağır hukuki düzenlemeleri şart koşmaktan men etmekle kalmadığı, aynı zamanda sonradan yürürlüğe konan kötüleştirmelerin dışarıdan ülkeye giriş yapmak isteyen Türklere de uygulanamayacağına ilişkin olması" kararın en önemli noktasıdır.

Mehmet Soysal/ İbrahim Savatlı/ Cengiz Salkım Kararı: 19 Şubat 2009 tarihli, Türk vatandaşlarına yönelik vize uygulaması davasında alınan kararda, "AB üyesi devlet Katma Protokol'ün yürürlüğe girdiği tarihte 41/1'nci madde hükmü kapsamındaki Türk Vatandaşlarına vize uygulamıyorsa bugün de uygulamayacaktır. Uyguluyorsa, şartları ağırlaştırılmayacaktır" demektedir.

Münih İdare Mahkemesinin 10 Şubat 2011 Tarihli Kararı: Münih İdari Mahkemesi 10 Şubat 2011 tarihinde turistik gezi amacıyla Almanya'ya gelen Türklerin vizeden muaf olduğunu onaylamıştır. Mahkeme, akraba ziyaretlerini bu kararın dışında tutmuştur. Karar şöyledir: "Bir Türk vatandaşı hizmet alma amacıyla özellikle de turistik seyahat amacıyla oturma iznine gerek duymadan ve özellikle de vize almadan Almanya'ya giriş yapabilir ve üç ay kalabilir."

Cahit Yılmaz Hakkında 14 Mart 2012 Tarihli Hollanda Danıştay Kararı: Ülkeye vizesiz giriş yapma hakkına sahip Türk işletme sahipleri, ticaret odasına kaydı olan işletmelerin yöneticileri ve bu firmaların çalışanlarının hizmet sunmak amacıyla 3 aydan daha kısa bir süreliğine

gelmeleri hâlinde ülkeye vizesiz grime imkânı ortaya çıkmıştır.

Hollanda, bu karar kapsamında Türk hizmet vericiler, Türkiye'deki işletme sahipleri ve bu işletmelerde çalışanlar için vize muafiyetini yürürlüğe koyan ilk AB üyesi olmuştur.

Alman Federal Yüksek İdare Mahkemesinin 21 Nisan 2012 Tarihli Kararı Semra Sürül Kararı: Berlin'de yaşayan bir Türk'le evlenen bir Türk kadını, aile birleşimi hakkından yararlanarak Almanya'ya gelmiş, başta sınırlı süreli oturma izni almış, sonra kocasından boşanan kadın bir iş bularak çalışmaya başlamış ve oturma izninin uzatılmasını istemiştir. Berlin İdare Mahkemesi, yabancılar dairesinin davacıya oturma iznini uzatmak zorunda olduğuna hükmetmiştir.

Schengen Vizesi ve Türk Vatandaşlarının Serbest Dolaşımına Getirilen Hukuk Dışı Vize Engeli

Schengen Vizesi: Amacı, taraf ülkeler arasında tüm kara, deniz ve hava alanlarındaki sınır denetimlerini kaldırmak, sığınma ve vize politikalarına ortak bir yaklaşım yoluyla üye devletlerin dış sınırlarındaki vize denetimlerinin koordinasyonunu sağlamaktır.

19 Haziran 1990'da imzalanan Schengen Anlaşmasını Uygulama Konvansiyonu ile anlaşma uygulamaya konulmuştur. İkinci anlaşma (Schengen II) 26 Mart 1995'de yürürlüğe girmiştir.

Türk Vatandaşlarına Serbest Dolaşımına Getirilen Hukuk Dışı Vize Engeli: Avrupa Birliği ülkelerinin Türk vatandaşlarından 1980'den itibaren vize istemesi, iş gücünün serbest dolaşımının gerçekleştirilmesine engel oluşturan yasal olmayan bir uygulamadır.

Türkiye'ye ilk vize uygulayan Topluluk ülkesi Yunanistan'dır. ABAD, 1987-2011 tarihleri arasında Türk vatandaşları ve şirketlerinin taraf olduğu 51 davada AB ülkelerinin yorumlarının geçersizliğini kabul etmiştir.

Türk vatandaşları vize alma sürecinin her aşamasında, vize talebinin ret ile sonuçlanması, ret gerekçesi verilmemesi veya verilen gerekçenin tatmin edici bulunmaması, talep edilen belgelerin niceliği ve niteliği, vize ücretleri, konsolosluk personelinin muamelesi, yetersiz fiziki şartlar gibi çok farklı sorunlarla karşılaşmaktadırlar.

